<u>חובת אספקת החדשות ואופן הפצתן – הצעת חוק התקשורת (שידורים) תשפ"ה-2025</u>

<u>עמדה מטעם ארגון העיתונאים והעיתונאיות בישראל</u>

אנו מתכבדים להגיש לוועדה את עמדתנו בנוגע לסימן ב' של פרק ט' להצעת החוק, שעניינו אספקת תכנים בידי הרשות באמצעות יישומון המיועד להחליף את מערך עידן+, וכן בנוגע לסעיפים שנוספו לסדר היום ועוסקים בחובת אספקת שידורי חדשות. **כל דיון בהסדרים אלה אינו יכול להתקיים במנותק מהפגם המהותי שבהצעת החוק באשר למהימנות החדשות, עליו הצביעה רשות האסדרה ושורת גורמים נוספים. בהתאם לזאת, קידומם במתכונת הנוכחית עומד גם בניגוד למתווה הדיונים שהגדירה היועצת המשפטית לכנסת עבור הוועדה.**

ארגון העיתונאים והעיתונאיות בישראל מייצג את רוב העוסקים במקצוע העיתונות בארץ, בתקשורת הממוסדת והעצמאית. הוא משמש כארגון היציג של עיתונאים ברוב כלי התקשורת, וככזה עוסק בזכויות העובדים לצד פעילות מתמדת במגוון זירות למען חופש העיתונות.

היישומון המוצע נועד לשמש מנגנון הפצה מרכזי של שידורים לציבור, לרבות שידוריו של כל ספק חדשות רשום. זאת כאשר הקריטריונים הדלים לרישום במרשם ספקי החדשות, כפי שמופיעים בנוסח הנוכחי של הצעת החוק, מבטיחים כי גורמים ללא מחויבות לאמת או לאתיקה עיתונאית יוגדרו ספקי חדשות בדיוק כמו גופים עיתונאיים מקצועיים. **קיימת סכנה ממשית כי המודל המוצע יהווה כר פורה להפצת שקרים חסרי ביסוס ותיאוריות קונספירציה, שיתפסו את מקומן של בדיקת העובדות והצלבת המקורות – כלי היסוד של העשייה העיתונאית.**

ארגון העיתונאים והעיתונאיות בישראל / 055-5577810 / office@itonaim.org.il

הדברים מקבלים משנה תוקף כאשר מצרפים לתמונה הכוללת גם את סעיף 71 להצעת החוק, לפיו כל ספק החייב בהעברה יחויב לספק למנוייו שידורים של כל ספק חדשות רשום שביקש זאת (עד 10 ספקים) - ללא תשלום בין הצדדים וללא גביית תשלום נוסף מן המנויים. לכאורה, הסדר זה מבקש לקדם נגישות רחבה של הציבור לתוכן חדשותי מגוון. אלא שכאשר הוא נשען על אותם תבחינים בלתי-מספקים לרישום ספק חדשות הוא חוטא לתכלית זו, והופך את חובת ההעברה למסלול הפצה מחייב גם עבור אותם גורמים שאינם עומדים באמות המידה הבסיסיות של מקצוע העיתונות.

כאשר המדינה בונה את הצינור המרכזי שיוביל שידורים לכל בית בישראל, אין לה כל אפשרות להתעלם מהשאלה האם המים המוזרמים בו נקיים ובטוחים לשתייה או שמא עכורים ומזוהמים. עמדת הארגון היא שההסדר הנוכחי מבטא ויתור של המדינה על חובתה להבטיח סביבת מידע בריאה לאזרחיה, וכפועל יוצא מכך פגיעה בזכות הציבור לדעת.

הימנעות מדיון ישיר בסעיפים לאורך סימן ב׳ הנוגעים להעברת שידורי חדשות אינה פותרת את הקושי. ראשית, משום שזהו הנוסח המונח בפני הוועדה; ושנית, משום שההסדרים הנוגעים להקמת היישומון, לתפעולו ולהכללת ספקי תכנים בו מהווים למעשה את התשתית שעליה ניתן יהיה ״להלביש״ בהמשך גם את סוגיית התוכן החדשותי.

מעבר לסוגיית מהימנות החדשות, ההסדר המוצע מקבע מודל כלכלי של חובת העברה בחינם, שראוי להיבחן בהתאם למגמה המתפתחת בעולם. **במדינות שונות הדומות לישראל במבנה שוק השידורים, ובהן צ׳כיה, סלובקיה, דנמרק ובולגריה, ערוצים מסחריים מנהלים משא ומתן מסחרי עם פלטפורמות ההפצה וגובים מהן דמי שידור, שהפכו בחלק מן השווקים למקור הכנסה משמעותי וקבוע יותר מהכנסות הפרסום התנודתיות.** בפינלנד אף בוטלה חובת ההעברה של ערוצים מסחריים. מן ההשוואה עולה המסקנה כי חובת העברה בחינם שמורה בדרך כלל לשידור הציבורי,

ארגון העיתונאים והעיתונאיות בישראל / 055-5577810 / office@itonaim.org.il

בעוד שהצורך של ערוצים מסחריים במודל הכנסות מגוון יותר זוכה להכרה בחקיקה וברגולציה.

נקודת המוצא של ארגון העיתונאים והעיתונאיות היא כי חדשות איכותיות זקוקות למקורות מימון יציבים ובלתי-תלויים ככל הניתן. תשלום מפלטפורמות רב-ערוציות עשוי לשמש מקור כזה, ובלבד שייקבעו לצדו מנגנונים שיבטיחו את זמינות החדשות לציבור הרחב: חובת הצעה לכל פלטפורמה בתנאים הוגנים, סבירים ולא מפלים; איסור על בלעדיות; מנגנון בוררות או הכרעה רגולטורית במקרה של מחלוקת כספית וכדומה. צעדים אלה, המאומצים במגוון מדינות ושווקים, מאפשרים להגיע לאיזון הדרוש בין נגישות הציבור לחדשות לבין חיזוק כלכלי של מערכות עיתונאיות מקצועיות – בהתאם לאינטרס הציבורי.

נוכח כל האמור, עמדת הארגון היא כי אין לקדם את הקמת היישומון או את חובת אספקת שידורי החדשות במנותק מן הדיון המהותי במהימנות החדשות. הקמת יישומון ציבורי להפצת שידורים, לצד חיוב פלטפורמות רב-ערוציות להעביר שידורי חדשות של ספקים רשומים, מחייבים קביעת תנאי סף ברורים שימנעו את הפיכתן של תשתיות הפצה מרכזיות - ציבוריות ומסחריות כאחד - לכלי להפצת מידע בלתי-מהימן לציבור. במקביל, מוטב לבחון מחדש את המודל הכלכלי של חובת העברה בחינם, כך שיחזק את מערכות החדשות מבלי לפגוע בנגישות הציבור לתוכן העיתונאי.

בסדר היום של הדיון כלול גם סעיף 142, המעניק לשר התקשורת סמכות לבחינה מחודשת של סכום ההכנסה השנתית אשר מעליו יחויב ספק תכנים להירשם במרשם. סמכות השר מעורפלת, והנוסח לא מפרט כלל מהו ההליך הדרוש אחרי הבחינה המחודשת – בין שהוא כולל החלטה של השר או אישור של שינוי הסכום מול גורמים נוספים בממשלה או בכנסת.

ארגון העיתונאים והעיתונאיות בישראל / 055-5577810 / office@itonaim.org.il

נבקש להסב את תשומת ליבה של הוועדה לכך שבחוק השידור הציבורי הישראלי, עליו מתבססת במידה ניכרת הצעת חוק התקשורת (שידורים), שינוי סכומים רגישים נעשה באמצעות הצמדה אוטומטית למדד או באישור מועצת התאגיד ואישור ועדת הכלכלה – ואינם בתחום סמכותו של שר התקשורת. דוגמאות לכך ניתן למצוא בסעיף 64 (ה') ו-64 (ו'), שעניינם רכישת תוכן והפקתו, כמו גם בסעיף 80 (ה') בחוק. גם בחוק התקשורת (בזק ושידורים) סמכויות השר כפופות לאישור ועדת הכלכלה של הכנסת או לאישור הממשלה בכל הנוגע לתקציבים ולתחומים אחרים. על כן, עמדתנו היא כי יש צורך להבהיר את סמכות שר התקשורת בסעיף 142 להצעת החוק המונחת על שולחן הוועדה, ולהכפיף אותה לאישור גורמים בכנסת ובממשלה.

ארגון העיתונאים והעיתונאיות בישראל / 055-5577810 / office@itonaim.org.il